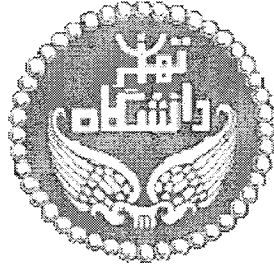

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه تهران

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مطالعات منطقه ای

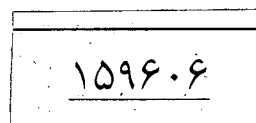
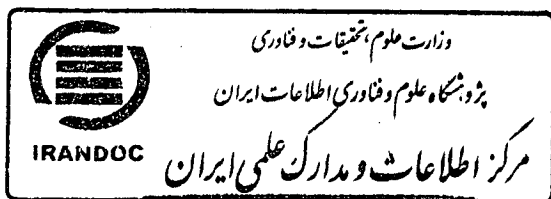
نقش رسانه در سیاست خاورمیانه ای ایالات متحده امریکا

استاد راهنما: آقای دکتر دوست محمدی

استاد مشاور: آقای دکتر مجیدی

نگارش: مصطفی سلمانی

بهار ۱۳۹۰

۱۳۹۰/۳/۲۶

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه تهران

شماره _____
تاریخ _____
پیوست _____

اداره کل تحصیلات تکمیلی

باسمه تعالی

تعهد نامه اصالت اثر

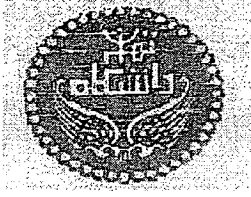
اینجانب متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه / رساله حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این پژوهش از آنها استفاده شده است ، مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مأخذ ذکر گردیده است. این پایان نامه / رساله قبلاً برای احراز غیج مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است . در صورت اثبات تخلف (در غرضان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد .
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پردیس / دانشکده / مرکز دانشگاه تهران می باشد .

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء

آدرس : خیابان انقلاب اول خیابان فجر رازی - پلاک ۵ کد پستی : ۱۳۰۴۵/۴۶۸

لکس : ۶۴۹۷۳۱۱

دانشکده حقوق و علوم سیاسی
گروه آموزشی مطالعات منطقه ای
گواهی دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

هیات داوران پایان نامه کارشناسی ارشد: مصطفی سلمانی

در رشته : مطالعات منطقه ای

با عنوان : نقش رسانه در سیاست خاورمیانه ای ایالات متحده آمریکا

را در تاریخ : ۱۳۹۰/۲/۱۲

به عدد	به حروف
۱۹-	نوزده

با نمره نهایی :

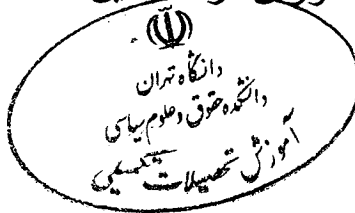
ارزیابی نمود .

عالی

با درجه :

ردیف	مشخصات هیات داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبه دانشگاهی	دانشگاه یا موسسه	امضاء
۱	استاد راهنما استاد راهنمای دوم (حسب مورد):	دکتر احمد دوست محمدی	استادیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۲	استاد مشاور	دکتر محمد رضا مجیدی	دانشیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۳	استاد داور (یا استاد مشاور دوم)	دکتر علی صباغیان	استادیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۴	استاد مدعو				
۵	نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی :	دکتر احمد دوست محمدی	استادیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	

تذکر : این برگه پس از تکمیل هیات داوران در نخستین صفحه پایان نامه درج می گردد .

تقریح بہ:

سید شہیدان اہل قلم و رسالہ،

شہید سید مرتضیٰ آوینی

شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا بر منتهای همت خود کامران شدم

تقدیر و نکر از:

پدر و مادر عزیزم، که مشوق اصلی من در ادامه تحصیل بوده و هستند. هرچند که می دانم، تا آخر عمر نخواهم توانست ذره ای از محبت بی کرانشان را جبران نمایم.

همسر مهربانم، که همچون بهار، دنیای مرا متحول کرد و طراوتی پایدار به زندگی ام بخشید؛ و به اتفاقی خانواده مهربانش با فداکاری و محبت، مرا یاری نمود.

آقای دکتر دوست محمدی، که با راهنمایی های ارزنده شان و با تحمل مزاحمت های گاه و بی گاه من، بار علمی این پایان نامه را تقویت نمودند.

آقای دکتر مجیدی، که زحمت مشاوره این پایان نامه را به عهده گرفتند و با ارائه نظرات و نکات مفید خود، در هرچه بهتر به سرانجام رساندن این کار یاری ام کردند.

آقای دکتر صباغیان، که داوری پایان نامه را متقبل شدند و با مطالعه پایان نامه و ارائه ملاحظات و انتقادهای سازنده، در کامل تر شدن این اثر کوشیدند.

چکیده

خاورمیانه، منطقه ای است که با توجه به اهمیت فراوانش، قرن هاست که مورد توجه قدرت های بزرگ قرار گرفته است. این توجه پس از کشف نفت در این منطقه صد چندان شد. گویا خاورمیانه قلب جهان می باشد که در رگ های سیری ناپذیر آن نفت تزریق می کند. ایالات متحده امریکا که خودخواهانه با داعیه اداره دنیا، نسبت به دخالت در هیچ نقطه ای از این جهان، کوتاهی نمی ورزد، شدید ترین توجهات خود را معطوف منطقه خاورمیانه و شمال افریقا کرده است. علاوه بر نفت، تعهد نسبت به تأمین امنیت اسرائیل، عامل مهم دیگری برای حضور و مداخله امریکایی ها در منطقه می باشد. لذا امریکایی ها با شیوه های گوناگونی در پی کنترول و چپاول این منطقه بوده اند. برای تحقق این امر، آنها گاهی با دولت های دست نشانده، گاهی با حضور نظامی و گاهی با گسترش قدرت نرم خود در پی نفوذ هر چه بیشتر در منطقه بوده اند. دخالت های بی حد و حصر امریکا، سیاست های دوگانه این کشور و حضور نظامی طولانی مدت در منطقه، نفرت روز افزون مردمان این منطقه را برای این کشور به ارمغان داشته است. این موضوع سبب شده است که امریکایی ها، بیشتر به فکر تصرف قلب و ذهن این مردمان بیفتند، که یکی از مهمترین ابزار آنها در این راه، استفاده از رسانه های گروهی می باشد. آنها با سرمایه گذاری های فراوان در صنعت رسانه، سعی در گسترش قدرت نرم خود در منطقه داشته اند که شواهد بسیاری حکایت از عدم موفقیت آن ها دارد. اینک نفرت مردم منطقه از امریکا و متحدانش، به یکی از اساسی ترین مشکلات امریکا تبدیل شده است. در این پژوهش سعی شده تا نگاهی داشته باشیم به نقش رسانه در پیشبرد قدرت نرم ایالات متحده امریکا در منطقه خاورمیانه، همچنین میزان موفقیت آن کشور در رسیدن به این هدف مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.

واژگان کلیدی: رسانه های گروهی، قدرت نرم، خاورمیانه، ایالات متحده امریکا.

فهرست مطالب

۱	مقدمه و کلیات
۹	فصل اول: قدرت نرم و دیپلماسی عمومی در یک نگاه
۲۱	۱-۱ ویژگی های قدرت نرم
۲۲	۲-۱ سطوح قدرت نرم
۲۳	۳-۱ عناصر قدرت نرم
۲۴	۴-۱ ارکان قدرت نرم
۲۴	۵-۱ منابع قدرت نرم:
۲۷	۶-۱ قدرت نرم و نیروهای نظامی
۲۷	۷-۱ اهمیت دیپلماسی عمومی و فرهنگی در قدرت نرم
۳۱	۱-۷-۱ سه دوره متفاوت دیپلماسی
۳۵	۱-۷-۲ مقایسه دیپلماسی سنتی و عمومی
۳۶	۱-۷-۳ دگرگونی در کارکرد دیپلماسی
۳۷	۱-۷-۴ ابعاد دیپلماسی عمومی
۳۸	۱-۷-۵ هرم ارتباطات دیپلماسی عمومی
۳۸	۱-۷-۶ دیپلماسی عمومی و امور عمومی
۳۹	۱-۷-۷ دیپلماسی عمومی نوین و تبلیغات
۴۰	۱-۷-۸ همپوشانی روابط فرهنگی با دیپلماسی عمومی نوین
۴۱	۱-۷-۹ اهداف دیپلماسی عمومی
۴۱	۱-۷-۱۰ مخاطبان دیپلماسی عمومی
۴۳	۱-۷-۱۱ ابزار دیپلماسی عمومی
۴۵	فصل دوم: رسانه ابزار قدرت
۵۵	۱-۲ سه تئوری درباره رسانه و قدرت
۵۶	۲-۲ رسانه ها و بحران (بحران سازی/ بحران زدایی)
۵۹	۳-۲ رسانه و عملیات روانی
۶۳	۴-۲ دیپلماسی رسانه ای

۶۵	۵-۲ جنگ رسانه ای
۶۷	۶-۲ کنترل جریان بین المللی اطلاعات
۶۹	۷-۲ ابزارهای رسانه
۷۸	۸-۲ تأثیر رسانه بر سیاست
۸۰	۹-۲ سمت و سوی جریان خبرها
۸۲	۱۰-۲ نقش های اجتماعی ارتباطات
۸۳	۱۱-۲ رسانه ها و اقتصاد (تبلیغات در خدمت سرمایه داری)
۹۳	۱۲-۲ رسانه ها و سیاست خارجی
۹۷	۱۳-۲ رسانه ها و نظریه ماریچ سکوت
۹۸	۱۴-۲ رسانه و غیبت گرایبی
۹۹	۱۵-۲ روش های مورد استفاده رسانه ها
۱۰۴	فصل سوم: سیاست خاورمیانه ای ایالات متحده آمریکا
۱۰۶	۱-۳ حضور ایالات متحده در خاورمیانه
۱۰۷	۲-۳ اهمیت نفت در استراتژی خاورمیانه ای آمریکا
۱۱۱	۳-۳ مداخله گرایی ایالات متحده در خاورمیانه
۱۱۲	۴-۳ سیاست خاورمیانه ای رؤسای جمهور آمریکا
۱۱۲	۱-۴-۳ ریاست جمهوری ترومن
۱۱۴	۲-۴-۳ ریاست جمهوری آیزنهاور
۱۱۵	۳-۴-۳ ریاست جمهوری کندی
۱۱۵	۴-۴-۳ ریاست جمهوری جانسون
۱۱۶	۵-۴-۳ ریاست جمهوری نیکسون
۱۱۷	۶-۴-۳ دوران ریاست جمهوری فورد
۱۱۷	۷-۴-۳ دوران سیاست خارجی کارتر
۱۱۸	۸-۴-۳ ریاست جمهوری ریگان
۱۱۹	۹-۴-۳ ریاست جمهوری جورج هربرت واکر بوش
۱۲۰	۱۰-۴-۳ ریاست جمهوری بیل کلینتون
۱۲۲	۵-۳ سیاست خاورمیانه ای آمریکا پس از جنگ سرد
۱۲۹	۶-۳ یازدهم سپتامبر و تحول در نقش و کارکرد ایالات متحده

۱۳۸	۷-۳ اهداف سیاست خارجی امریکا پس از حادثه جعلی یازده سپتامبر
۱۴۳	۸-۳ نقش صهیونیسم در سیاست خاورمیانه ای ایالات متحده امریکا
۱۴۷	۹-۳ نقش لابی صهیونیسم در تجاوز امریکا به عراق
۱۵۱	فصل چهارم: رسانه ها در خدمت سیاست خاورمیانه ای امریکا
۱۵۳	۱-۴ تبلیغات ابزاری برای امپریالیسم روانی آمریکا
۱۵۶	۲-۴ اشاره ای به نقش BBG
۱۶۰	۳-۴ دیپلماسی رسانه ای ایالات متحده امریکا
۱۶۳	۴-۴ اخبار کم رنگ
۱۶۶	۵-۴ از افغانستان تا عراق
۱۶۷	۶-۴ رسانه ها و جنگ اخیر عراق
۱۷۲	۷-۴ ایران هدف اصلی
۱۷۹	۸-۴ عملیات روانی رسانه ها در جنگ ۳۳ روزه -
۱۸۱	۹-۴ بازی های رسانه ای، رسانه ای در خدمت امریکا
۱۸۴	۱۰-۴ صهیونیسم در رسانه های امریکا
۱۸۸	۱۱-۴ عدم موفقیت امریکا در اعمال قدرت نرم بوسیله رسانه ها
۱۹۴	۱۲-۴ تأثیر بحران اقتصادی بر عملکرد رسانه های امریکایی
۱۹۵	۱۳-۴ بیداری اسلامی
۱۹۷	۱۴-۴ راهکارهای رسانه ها ضد مقاومت در جهت تأثیرگذاری بر افکار عمومی مردم منطقه در حوادث اخیر
۲۰۰	نتیجه گیری
۲۰۵	فهرست منابع
۲۲۸	ضمیمه: لیست شرکت های خصوصی و سازمان های آمریکایی فعال در حوزه جنگ سایبری

مقدمه و کلیات

از آنجا که امروز شاهد اهمیت روزافزون قدرت نرم در عرصه روابط بین الملل و سیاست خارجی می باشیم، و حتی در بسیاری از موارد، قدرت نرم، جایگاهی بالاتر و تأثیر گذارتر نسبت به قدرت سخت دارد؛ توجه به قدرت نرم و ابزارهای اعمال آن نیز بیشتر و بهتر قابل درک خواهد بود. در واقع امروزه قدرت ها به جای اینکه در پی فتح سرزمین ها باشند، باید به دنبال قلوب و ذهن های انسان ها باشند. البته نمی توان گفت که قدرت سخت، اهمیت خود را از دست داده است، چراکه حتی داشتن قدرت سخت و نظامی بالا و استفاده صحیح از آن، خود سبب افزایش قدرت نرم می شود. افزایش قدرت نرم توسط عوامل دیگری نیز صورت می گیرد که از جمله آن می توان به دیپلماسی عمومی و استفاده گسترده از رسانه های گروهی در این نوع از دیپلماسی اشاره نمود. به جرأت می توان گفت که امروزه رسانه های گروهی نقش بسیار مهمی را در صحنه بین المللی ایفا می کنند و مخاطبان گسترده خود را تحت تأثیر قرار می دهند. این رسانه ها با گزینش اطلاعات و با استفاده از تکنیک های خاص برای انتشار آن ها، بوسیله شیوه ها و روش های مختلفی در پی تصرف قلوب و اذهان مخاطبان خود می باشند. ایالات متحده امریکا را می توان با توجه به امکانات و زیرساخت هایش در زمینه وسایل ارتباطی بزرگ ترین کشوری دانست که از رسانه های گروهی در جهت اهداف سیاسی خود بهره می برد. از آنجا که خاورمیانه از اهمیت چشمگیری برای ایالات متحده امریکا برخوردار می باشد، هدف ویژه ای برای سیاست خارجی آن کشور می باشد. علاوه بر حضور نظامی، امریکایی ها در پی گسترش قدرت نرم خود نیز در منطقه می باشند و رسانه های جهانی از مهمترین ابزار این کشور در این زمینه می باشد. آنچه این پژوهش به دنبال آن می باشد، بررسی نقش رسانه ها در افزایش قدرت نرم امریکا در منطقه خاورمیانه است. در این راستا، در فصل اول اشاره ای به جایگاه قدرت نرم در عرصه روابط بین الملل در عصر حاضر می پردازیم. همچنین در این فصل ابزارهای اعمال قدرت نرم مطرح می شود و به اهمیت دیپلماسی عمومی و فرهنگی در این نوع از قدرت پرداخته می شود. در فصل دوم، به صورت اختصاصی به جایگاه رسانه در انواع مختلف آن در پیشبرد اهداف سیاست خارجی کشورها و در اعمال قدرت نرم آن ها پرداخته می شود. اما فصل سوم، اختصاص دارد به بررسی سیاست خارجی ایالات متحده امریکا در منطقه خاورمیانه و شمال افریقا با تأکید بر رویکردهای سیاست خارجی این کشور پس از یازده سپتامبر. پس از اینکه در فصول قبلی جایگاه قدرت نرم و رسانه در پیشبرد اهداف سیاست خارجی کشورها مطرح شد و سیاست خارجی ایالات متحده در منطقه بررسی شد، در فصل چهارم، بصورت اختصاصی نقش رسانه در

"سیاست خاورمیانه ای" ایالات متحده امریکا و میزان موفقیت این کشور در اعمال قدرت نرم خود بوسیله ابزار رسانه مطرح می شود. در پایان نیز سعی می شود از کل مباحث مطرح شده یک نتیجه گیری بدست آوریم.

اهمیت و ضرورت پژوهش

در عصر حاضر که ما شاهد تغییر در ماهیت قدرت از نوع به اصطلاح سخت آن به نوع نرم می باشیم. باید توجهات بیشتری را نسبت به این مسئله معطوف داریم. همچنانکه سرشناسانی چون پروفیسور مولانا و جوزف نای به اهمیت روزافزون قدرت نرم در پیشبرد سیاست خارجی اشاره می کنند. در این نوع از قدرت است که دیپلماسی عمومی نقش برجسته ای را ایفا می کند و یکی از ابزارهایی که در دیپلماسی عمومی مورد استفاده قرار می گیرد، رسانه های گزوهی در انواع مختلف آن می باشد. در عصر اطلاعات که شاهد پیشرفت روزافزون فن آوری ارتباطات در اشکال گوناگون آن می باشیم، اهمیت این ابزار محسوس تر است. یکی از کشورهای که بطور گسترده از این ابزار استفاده می نماید ایالات متحده امریکا می باشد. از آنجایی که منطقه خاورمیانه و شمال افریقا از مهمترین مناطق تأثیرگذار در صحنه بین الملل می باشد، دهه هاست که مورد توجه جدی ایالات متحده امریکا قرار گرفته است. امریکایی ها برای اینکه بتوانند نفوذ خود را در این منطقه که حضور نظامی گسترده ای نیز دارند، حفظ کنند باید به گسترش قدرت نرم خود در منطقه نیز اهمیت دهند، تا چهره آسیب دیده خود، در منطقه را که تا حدی ناشی از همین حضور نظامی می باشد را ترمیم نماید و بدینوسیله بتواند سیاست های خود را در نگاه مردمان این منطقه مشروع جلوه دهد. پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و صدور این انقلاب شکوهمند در اذهان و قلوب مردم منطقه، سبب شده است تا هر روز شاهد قدرت یابی بیشتر جبهه مقاومت و کاهش روزافزون قدرت نرم و نفوذ امریکا در منطقه باشیم. این امر سبب شده است که جمهوری اسلامی ایران، به یکی از مهم ترین اهداف جنگ نرم امریکا تبدیل شود. لذا به دلیل قرار گرفتن ایران در منطقه خاورمیانه و همینطور به این دلیل که جمهوری اسلامی ایران، خود یکی از اهداف اساسی امریکا در جنگ نرم آن کشور می باشد، نیاز به مطالعه هرچه بیشتر در زمینه جنگ نرم امریکا در منطقه و استفاده آن کشور از ابزارهای رسانه ای در این زمینه، احساس می شود.

بررسی ادبیات موجود

خوشبختانه در رابطه با موضوعات قدرت نرم و دیپلماسی عمومی منابع مختلف چه به زبان فارسی و چه انگلیسی بصورت نسبتاً قابل قبولی یافت می شود که می توان به کتاب های پروفیسور حمید مولانا (اطلاعات و ارتباطات جهانی: مرزهای نو در روابط بین الملل، جریان بین المللی اطلاعات: گزارش و تحلیل جهانی و ...)، ژوزف نای (قدرت نرم: ابزاری برای موفقیت در سیاست جهانی، قدرت در عصر اطلاعات؛ از واقع گرایی تا جهانی شدن، و ...)، دکتر یحیی کمالی پور (جنگ، رسانه ها و تبلیغات، و ...)، چامسکی (فیلترهای خبری، کنترل رسانه و ...)، حمید ضیایی پرور (مجموعه کتاب هاب جنگ نرم)، حجت اله مرادی، و ... اشاره نمود. سایت ها و مقالات مختلفی نیز در دسترس می باشند.

اما متأسفانه همانند اغلب حوزه ها و بخش های علوم انسانی و اجتماعی در کشور ما، منابع فارسی در این بخش نیز بیشتر ترجمه هایی از نسخه های غربی می باشند و کمتر کاری مستقل و بومی ارائه شده است. هرچند شخصیت های معدودی نیز هستند که موضوع قدرت نرم را با توجه به فرهنگ ایرانی - اسلامی کشور ما مورد بررسی قرار داده اند. در این پژوهش نیز هرچند که سعی شده به کارهای بومی ارجاع داده شود و پژوهش رنگ و بوی اسلامی - ایرانی بگیرد (بخصوص در فصل اول)، اما به علت ضعف علمی نگارنده و قلت اینچنین منابعی، این سعی و تلاش آنچنان موفقیت آمیز نبوده است.

روش تحقیق

این تحقیق مبتنی است بر روش تحلیل داده ها، شامل تحلیل کیفی اسناد و مدارک و تحلیل داده های آماری ابزارهای گردآوری اطلاعات و یا مدارک مورد نیاز: منابع کتابخانه ای و اینترنتی، سخنرانی ها و بیانیه های وزارت خارجه ایالات متحده امریکا، دکترین های سیاست خارجی این کشور که منتشر شده و همچنین رصد رسانه های منطقه.

پرسش های پژوهش

- پرسش اصلی:

- رسانه های جمعی چه نقشی در سیاست خارجی ایالات متحده امریکا در منطقه خاورمیانه و شمال افریقا دارد؟

- پرسش های فرعی:

- رسانه های جمعی چه نقشی در پیشبرد دیپلماسی عمومی کشورها دارند؟
- ایالات متحده امریکا از چه ابزار هایی برای اعمال قدرت نرم استفاده می نماید؟
- ایالات متحده امریکا پس از یازده سپتامبر، چه رویکردهایی در سیاست خارجی خود در خاورمیانه دنبال کرده است؟
- دیپلماسی عمومی امریکا در خاورمیانه، چه میزان از موفقیت را به همراه داشته است؟

فرضیه های پژوهش

- فرضیه اصلی:

علی رغم استفاده گسترده ایالات متحده از رسانه ها در اعمال قدرت نرم خود در خاورمیانه و شمال افریقا، سیاست خاورمیانه ای این کشور موفقیت قابل قبولی را در این زمینه کسب نکرده است، و منجر به اوج گیری جبهه مقاومت در منطقه شده است.

- فرضیه های فرعی و یا رقیب:

* ایالات متحده امریکا با استفاده از ابزار رسانه به موفقیت قابل قبولی در اعمال قدرت نرم و ترمیم چهره خود در منطقه خاورمیانه و شمال افریقا دست یافته است.

تعریف مفاهیم

رسانه: در تعریف رسانه شاید به زبان ساده بتوان گفت: «رسانه، وسیله برقراری ارتباطات است». جامعه امروز بدون وسایل ارتباط جمعی غیر قابل تصور است. وسایل ارتباط جمعی برای جوامع مهم بوده و بسته به نوع نظامی که رسانه تابع آن است و علایق و نیازهای افراد خاص و میزان توسعه یافتگی آن جامعه کارکردهای متنوعی دارند. در تعریف رسانه‌های جمعی گفته می‌شود: رسانه جمعی رسانه‌ای است که در زمان واحد، پیام‌های یکسان را برای تعداد زیادی از افراد ارسال می‌کند. با توجه به تعریف فوق از رسانه‌های جمعی، این پرسش در اینجا مطرح می‌شود: «آیا کارکرد رسانه‌های جمعی صرفاً خبری و اطلاع‌رسانی است؟» بایستی به این نکته توجه کرد که پیام مورد نظر یک وسیله ارتباط جمعی با چه هدفی و با توجه به چه نوع رسالت و مأموریتی مطرح شده است. کارکردهای رسانه‌ها با توجه به رسالت و مأموریت آن رسانه تعریف می‌شود و این امر مستلزم اتخاذ راهبردهای مناسب در جهت رسیدن به اهداف عملیاتی و کارکردی مورد نظر رسانه می‌باشد. برخی از ابزارهای رسانه را می‌توان بصورت زیر نام برد:

* کتاب	* عکس
* روزنامه	* تلویزیون
* بازی‌های رایانه‌ای	* اینترنت
* سینما و فیلم	* رادیو

کتاب به عنوان امری که در اصل به نیازهای هویت شخصی پاسخ می‌دهد، روزنامه‌ها به عنوان وسیله ارضای نیازهای اطلاعاتی، و سینما به عنوان وسیله‌ای برای ارضای نیاز سرگرمی عمل می‌کنند. در مقابل، تلویزیون را گسترده‌ترین و کم تخصصی‌ترین رسانه می‌دانند، تلویزیون می‌تواند کارکردهای سایر ابزار رسانه را نیز شامل شود. رادیو نیز دارای همین کارکرد است.

قدرت نرم: بصورت خلاصه می‌توان گفت که قدرت نرم عبارت است از توانایی تأثیرگذاری بر قلب و ذهن انسان‌ها. در فصل اول در رابطه با این مفهوم بیشتر توضیح داده خواهد شد.

سیاست خاورمیانه ای ایالات متحده امریکا: منظور از سیاست خاورمیانه ای امریکا، سیاست خارجی ایالات متحده امریکا در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا می‌باشد. در این پژوهش سعی بر این است که با توجه به

تغییر ماهیت قدرت از قدرت سخت به قدرت نرم، به بررسی نقش رسانه های گروهی جهان، به عنوان یکی از ابزار اعمال قدرت نرم امریکا در منطقه خاورمیانه و شمال افریقا پرداخته شود.

جبهه مقاومت: منظور ما از جبهه مقاومت، بصورت خلاصه و کلی، عبارت است از دولت ها، ملت ها و گروه هایی که مخالف سازش با ظلم و استکبار جهانی (اعم از امریکا، اسرائیل و سایر متحدانشان)، می باشند و در راه اعتقادات دینی، بشر دوستانه و آزادی خواهانه خود دست به مقاومت می زنند.

فصل اول:

قدرت نرم و دیپلماسی عمومی در یک نگاه

«در جنگ نظامی دشمن به سراغ سنگرهای مرزی ما می‌آید، مراکز مرزی ما را سعی می‌کند منهدم بکند تا بتواند در مرز نفوذ کند؛ در جنگ روانی و آنچه که امروز به او جنگ نرم گفته میشود در دنیا، دشمن به سراغ سنگرهای معنوی می‌آید که آنها را منهدم کند؛ به سراغ ایمانها، معرفتها، عزمها، پایه‌ها و ارکان اساسی یک نظام و یک کشور؛ دشمن به سراغ اینها می‌آید که اینها را منهدم بکند و نقاط قوت را در تبلیغات خود به نقاط ضعف تبدیل کند؛ فرصتهای یک نظام را به تهدید تبدیل کند. این کارهایی است که دارند می‌کنند؛ در این کار تجربه هم دارند، تلاش هم زیاد دارند. میکنند، ابزار فراوانی هم در اختیارشان هست. باید ابعاد دشمن و ابعاد دشمنی را بدانیم تا بتوانیم بر او فاتح بیائیم.»

«از فرمایشات ولی امر مسلمین جهان، آیت الله خامنه‌ای»

نظریه پردازانی همچون ارسطو، افلاطون و توسیدید جزو اولین نظریه پردازانی بودند که سعی داشتند موضوع قدرت و کاربرد آن را در جامعه مورد بررسی قرار دهند. ماکس وبر در اوایل قرن بیستم سعی داشت که موضوع قدرت را بر اساس ساختار و سازمان تبیین نماید، موضوع اصلی وبر، رابطه قدرت و سازمان بود. او می‌خواست قدرت را از طریق چگونگی اعمال آن مورد بررسی قرار دهد. از نظر او قدرت یا توسط رهبران کاریزماتیک، یا توسط سازمان های رسمی و یا بر اساس فرایندهای بورکراتیک اجرا می‌گردد. برتراند راسل، پولانزاس و گالبرایت، نظریه پردازانی بودند که قدرت را بر مبنای چگونگی تأثیر گذاری، فرایند کنش و کنش متقابل مورد بررسی قرار دادند. دیوید ایستون در دهه ۱۹۶۰، سعی داشت موضوع قدرت را در چارچوب ساختار سیاسی بررسی کند؛ به نظر او هر نظام سیاسی دارای شکل خاصی از قدرت است. از دهه ۱۹۸۰ به بعد، نظریه پردازانی همچون جوزف فان، استیون لوکس و سی رایت ملیز، به نقد قدرت ساختاری و سازمانی پرداختند. از نظر آنها قدرت، ناشی از ساخت اجتماعی است و در روابط اجتماعی بازتولید و منعکس می‌شود. اما نظریه پردازانی همچون بارنس، قدرت را براساس تنوع نشانه‌ها و شاخص‌های تشکیل دهنده آن مورد مطالعه قرار دادند. به اعتقاد بارنس، تأثیر گذاری، فقط در شرایطی ایجاد و اعمال می‌شود که یک بازیگر از ابزار و نشانه‌های مختلف برای اعمال نفوذ بهره‌گیرد. در چنین روندی، ماهیت قدرت تغییر کرد، ساختار قدرت منعطف تر شد و قدرت نرم افزای افزوده شد. پیچیده شدن فضای اجتماعی و بین المللی را می‌توان علت این امر دانست. جوزف نای، محقق برجسته روابط بین الملل که خود برای اولین بار اصطلاح «قدرت نرم» را در اواخر دهه ۱۹۸۰ م به کار برد. موضوع قدرت نرم توسط جوزف نای مطرح شد. تلاش او ارائه شکل جدیدی از قدرت و سازماندهی قدرت بود که مبتنی بر مشارکت، انعطاف پذیری و الگوهای متقاعد سازی جامعه باشد. این امر نشان می‌دهد که ماهیت قدرت به گونه‌ای مرحله‌ای، پیچیده تر می‌شود.^۱ البته باید خاطر نشان کرد که عنوان «قدرت نرم افزار» در روابط بین الملل را پرفسور حمید مولانا نیز، مطرح کرد. مولانا در کتاب «اطلاعات عالمگیر و ارتباطات جهانی» خود

۱. ابراهیم متقی، «قدرت هوشمند و استراتژی تغییر چهره آمریکا در دوران اوباما»، فصلنامه مطالعات بسیج، سال یازدهم، شماره ۴۱ زمستان ۱۳۸۷،

که در سال ۱۹۸۶، کتاب سال امریکا در رشته ارتباطات معرفی شد، به این موضوع توجه کرد و احتمالاً او قبل از نای این موضوع را مطرح کرده است.

قدرت نرم، با اینکه پدیده ای نو است ولی ریشه در گذشته های بسیار دور دارد، اما نه با این نام. زمانیکه فیلسوف معروف چینی "کنفوسیوس" از "لائوتسه" بنیان گذار مکتب و مذهب تائو می پرسد "تائو چیست؟" لائوتسه دهانش را باز کرد ولی چیزی نگفت. کنفوسیوس لبخندی می زند و به شاگردانش که متوجه مطلب نشده بودن توضیح داد که لائوتسه در طریقت از ما پیشی گرفت. در دهان او دندانی وجود ندارد بلکه فقط یک زبان است. در دهان سخت ترینشان (دندانها) نبود شدند، اما نرم ترینشان (زبان) زنده مانده است. یعنی قدرت نرمی بیشتر از قدرت سختی است؛ این است تائو. سن تزو (شش قرن قبل از میلاد مسیح ع)، دیگر استراتژیست کهن شرق نیز عمدتاً اراده دشمن و شکست آن را هدف قرار داده است و در جبهه خودی هم بر رهبری و فرماندهی که دارای نفوذ اخلاقی، خردمندی و انصاف باشد تأکید دارد. علاوه بر دیدگاه استراتژیست کهن شرق بر ارزش های موجد قدرت نرم، در ادیان الهی بویژه اسلام نیز می توان در سطح بالایی چنین نگرش هایی را مشاهده کرد.^۱

❖ قدرت را می توان به سه نوع تقسیم کرد:^۲

- قدرت سخت؛ یعنی اسلحه را روی شقیقه کسی قرار دهید که از سر اجبار، کاری را انجام دهد. روش نظامی هاست که اراده اشان را بر دیگری، به روش سخت تحمیل کنند و زمین بازی آنها مشخص است یا زمین یا دریا یا هوا.
- قدرت نیمه سخت؛ وقتی برای انجام کار پای تشویق و تنبیه در میان باشد. قدرت اقتصادی و سیاسی است. مثلاً برخی از شرکت ها برای حذف رقیب اقتصادی اشان دست به اقدامات تشویقی برای فروش محصولاتشان می زنند.
- قدرت سوم که امروزه موضوعیت پیدا کرده، قدرت نرم می باشد. در قدرت سخت معمولاً تصرف زمین و در قدرت نیمه سخت، تصرف بازار و حاکمیت مطرح است. اما پدیده دیگری در نوع سوم قدرت مطرح است. در عصر استعمار سنتی سرزمین را می گرفتند و مستقیماً حکومت می کردند. در بعد از جنگ دوم جهانی که استعمار نو شکل گرفت، استعمارگران بدون تصرف زمین با دولت دست نشانده در کشورها حکومت می کردند. اما در نوع جدید استعمار (استعمار فرانو)، باورها را تغییر می دهند و حکومتی را بوسیله افراد محلی و به دلخواه خود تشکیل می دهند؛ این یعنی قدرت نرم. در قدرت نرم انسان ها تصرف می شوند، و برای تصرف هر انسان دو جزء او را باید بگیرند؛ قلب و ذهن او را. اصطلاح نبرد قلب ها و ذهن ها (Mind Heart Battle) را به کار می برند.

۱. یدالله محمدی، «انقلاب اسلامی و نقش تاریخ ساز امام خمینی ره در تولید قدرت نرم»، در: **قدرت و جنگ نرم**، حجه اله مرادی، (تهران: نشر

ساقی چاپ سوم ۱۳۸۹)، صص ۲۳-۲۲.

۲. حسن عباسی، «جنگ نرم، جنگ اقتناع است»، پرسمان، فروردین ۱۳۸۹، شماره ۸۷.